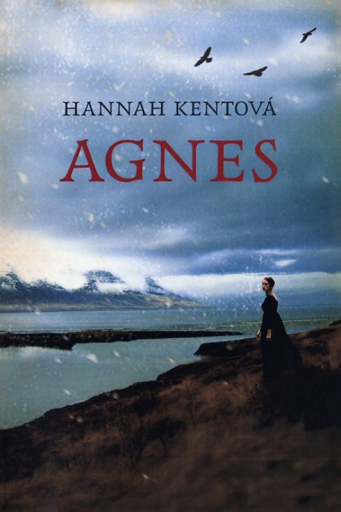

HANNAH KENTOVÁ

AGNES

HANNAH KENTOVÁ

AGNES

HANNAH KENTOVÁ

AGNES

FORTUNA

Original title: Burial Rites
Copyright © 2013 by Hannah Kent
First Published 2013 in Picador by Pan Macmillan Australia Pty Limited
1 Market Street, Sydney

Czech edition © Fortuna Libri, Praha 2013
Translation © Gita Zbavitelová, 2013

Vydalo nakladatelství Fortuna Libri v edici Fortuna Litera

www.fortunalibri.cz

Odpovědný redaktor Petr Mikeš
První vydání

Všechna práva vyhrazena

Žádná část této publikace nesmí být reprodukována, ukládána
do informačních systémů nebo rozšiřována jakýmkoli způsobem,
ať už elektronicky, mechanicky, fotografickou cestou
nebo jinými prostředky bez souhlasu majitele práv.

ISBN 978-80-7321-726-6

Mým rodičům

POZNÁMKA K ISLANDSKÝM JMÉNŮM:

Islandané využívají patronymický systém jmen, v němž se jméno dítěte odvozuje od křestního jména otce a potom dostane koncovku „són“ u chlapce nebo „dóttir“ u dívky. Agnes *Magnúsdóttir* tedy doslova znamená „Agnes, dcera Magnúsova“, tj. totéž co česky „ová“.

Kvůli tomuto systému tak mají pokrevně spříznění příslušníci islandských rodin někdy různá příjmení.

POZNÁMKA K ISLANDSKÉ VÝSLOVNOSTI:

K usnadnění výslovnosti nejsou v této knize použita všechna islandská písmena. Souhlásky *ð* (Ð) a *þ* (Þ) byly nahrazeny písmenem „d“ a anglickou dvojhláskou „th“.

Výslovnost některých samohlásek závisí na důrazu:

á = au

é = je

í = í

ó = ou

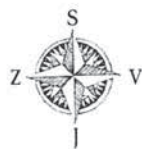
ö = oe (jako v němčině)

ú = ú

ý = ý

æ = aj

au = *ë* (jako ve francouzském *oeil*)

Měřítko

„Nejhůře jsem se zachovala k tomu, jehož jsem milovala nejvíce.“

Sága o lidech z Lososího údolí

PROLOG

PRÝ MUSÍM ZEMŘÍT. Prý jsem odcizila dech mužům a oni ho teď musí vzít mně. Představuji si, že jsme všichni plamínky svíčky, tučné a jasné, mihotající se ve tmě a skučení větru, a v tichu místnosti slyším kroky, hrozivé blížící se kroky, které mě jdou sfouknout a poslat můj život nahoru v šedé spirále dýmu. Vytratím se do vzduchu a do noci. Všechny nás sfouknou, jednu svíci po druhé, až zbude jen jejich světlo, v němž se vidí oni sami. Kdepak asi budu potom já?

Někdy si myslím, že ji zase vidím, tu farmu, jak v dálce hoří. Někdy mě mráz bolí v plicích a mám dojem, že vidím, jak se plameny odrážejí na hladině oceánu, a voda je tak zvláštní, když na ní to světlo mihotá. Tehdy v noci jsem se v jednu chvíli ohlédl. Ohlédl jsem se a dívala se na ten oheň, a když si dnes olíznu kůži, ještě pořád chutná slane. A po kouři.

Nebyla vždycky taková zima.

Slyším kroky.

KAPITOLA PRVNÍ

Veřejné oznámení

VE ČTVRTEK 24. BŘEZNA 1828 se bude v Illugastadiru konat dražba cenností z pozůstalosti farmáře Natana Ketilssona. Dražit se bude jedna kráva, několik koní, větší počet ovcí, seno, nábytek, sedlo, uzda a mnoho kusů nádobí a talířů. Vše bude prodáno, bude-li nabídnuta slušná cena. Všechny cennosti získá ten, kdo učiní nejvyšší nabídku. Nebude-li se dražba kvůli špatnému počasí moci konat, bude zrušena, a pokud to počasí dovolí, proběhne následující den.

Björn Blöndal
OKRESNÍ KOMISAŘ

Dne 20. března 1828

Ctihodný pane faráři Jóhanne Tómassone,

děkuji Vám za Váš velectěný dopis ze čtrnáctého tohoto měsíce, v němž si přejete být zpraven o tom, jakou pozornost jsme věnovali pohřbu Pétura Jónssona z Geiraskardu, jenž byl údajně spolu s Natanem Ketilssonem v noci z třináctého na čtrnáctého tohoto měsíce zavražděn a spálen. Jak pan farář jistě ví, proběhla jistá debata o tom, zda mají být jeho kosti pohřbeny ve vysvěcené půdě. Po jeho trestním stíhání Nejvyšším soudem mělo následovat jeho odsouzení a potrestání za loupež, krádež a převzetí zcizeného majetku. Neobdrželi jsme však žádný přípis z Dánska. Zemský soudce odsoudil Pétura 5. února loňského roku ke čtyřem letům nucených prací v kodaňské káznici, ale v době vraždy byl Pétur zrovna volný. Abych tedy odpověděl na Váš dotaz, jeho kosti jsme pohřbili podle křesťanského obyčeje vedle Natana, jelikož ho nebylo možné považovat za osobu mimo křesťanskou víru. Takoví lidé jsou výslovně vyjmenováni v dopise Jeho královského Veličenstva ze dne 30. prosince 1740, jenž skýtá seznam těch, jimž by křesťanský obřad neměl být umožněn.

Björn Blöndal
OKRESNÍ KOMISAŘ

Dne 30. května 1829

*Ctihodný pan farář Y. Jónsson
Breidabólstaður, Vesturhóp*

Pro váženého pana pomocného faráře Thorvardura Jónssona.

*Doufám, že tento dopis Vás zastihne na Vaší bohabojné
farnosti ve Vesturhópu zdravého a prospívajícího.*

*Především mi dovoďte, abych Vám, byť opožděně, blahopřál
k úspěšnému završení studia na jihu Islandu. Vaši farníci
říkají, že jste svědomitý mladík, a já schvaluji Vaše rozhodnutí
odebrat se na sever a zahájit své působení pod otcovým dohle-
dem. Velkou radost mi působí vědomí, že na světě jsou ještě
spravedliví, kteří jsou ochotni plnit povinnosti vůči člověku
a Bohu.*

*Zároveň Vám z pozice okresního komisaře píši s prosbou
o jistou službu. Jak zřejmě víte, na naši komunitu padl ne-
dávno stín zločinu. Vraždy v Illugastadiru, jež byly spáchány
v loňském roce, byly svou ohavností symbolem zkaženosti
a bezbožnosti tohoto kraje. Jako okresní komisař Húnavatnu
nemohu strpět zaostalost společnosti a po očekávaném souhlasu
Nejvyššího soudu v Kodani hodlám vrahy z Illugastadiru
popravit.*

*Právě vzhledem k této události si Vás dovoluji požádat
o pomoc, pane pomocný farář Thorvardure. Jak si jistě*

vzpomínáte, vylíčil jsem celý případ oněch vražd v dopise, jež jsem před téměř deseti měsíci rozeslal duchovním s nařízením, aby kázali o potrestání. Dovolte mi nyní, abych zopakoval, co se stalo, tentokrát s více podrobnostmi o tomto zločinu.

V noci z třináctého na čtrnáctého března loňského roku se tři lidé dopustili vážného a ohavného činu vůči dvěma mužům, jež možná dobře znáte – Natanu Ketilssonovi a Péturu Jónssonovi. Pétur a Natan byli nalezeni ve spálených troskách Natanovy farmy v Illugastadiru a zevrubnější ohledání ostatků odhalilo poranění, jež byla způsobena záměrně. Toto zjištění vedlo k vyšetřování a následnému soudnímu procesu. Druhého července loňského roku shledal okresní soud, jemuž jsem předsedal já sám, všechny tři osoby obžalované z těchto vražd – jednoho muže a dvě ženy – vinnými a odsoudil je k trestu smrti stětím hlavy: „Kdo by ubil člověka, až by od toho umřel, smrtí umře.“ Rozsudky byly potvrzeny 27. října loňského roku zemským soudem, jenž se sešel v Reykjavíku. Nyní případ posuzuje Nejvyšší soud v Kodani a je pravděpodobné, že i on původní rozsudek potvrdí. Odsouzený muž se jmenuje Fridrik Sigurdsson a je to syn farmáře z Katadaluru. Ženy jsou děvečky jménem Sigrídur Gudmundsdóttir a Agnes Magnúsdóttir.

Tyto odsouzené osoby jsou uvězněny zde na severu, kde setrvávají až do vykonání rozsudku. Fridrika Sigurdssona si vzal farář Jóhann Tómasson do Thingeyraru a Sigrídur Gudmundsdóttir byla převezena do Midhópu. Agnes Magnúsdóttir měla až do popravy zůstat ve Stóra-Borgu, ale z důvodů, jež Vám bohužel nesmím sdělit, bude příští měsíc přemístěna do nové vazby v Kornská v údolí Vatnsdalur. Neudrží kontakt se svým současným duchovním, a tak využila jednoho z mála svých

posledních práv a požádala o jiného kněze. Požádala o Vás, pane pomocný faráři Thorvardure.

Tlumočím Vám její žádost s určitou nejistotou. Jsem si vědom, že Vaše povinnosti se dosud omezovaly jen na duchovní výchovu mladších členů Vaší farnosti, což má svou nezpochybnitelnou hodnotu, avšak nikoli občanský význam. I Vy sám možná přiznáte, že nemáte dostatečné zkušenosti s tím, jak tuto odsouzenou přivést k Bohu a jeho nekonečnému milosrdenství, v kterémžto případě nebudu nic namítat, když k tomuto úkolu projevíte nechuť. Je to břemeno, jež bych váhal uvalit na bedra i zkušeného duchovního.

Pokud byste však na sebe přijal závazek připravit Agnes Magnúsdóttir na setkání s Bohem, musel byste jezdit do Korsá pravidelně, kdykoli to dovolí počasí. Musel byste jí kázat slovo Boží a vyzývat ji k pokání a k tomu, aby uznala nezbytnost výkonu spravedlnosti. Prosím nedovolte, aby Vaše rozhodnutí ovlivnily nějaké lichotky či příbuzenský vztah, pokud mezi Vámi a odsouzenou nějaký existuje. V každém případě, vážený pane faráři, se poraďte se mnou, kdybyste si nevěděl rady.

Čekám na Vaši odpověď. Prosím svěřte ji mému poslu.

Björn Blöndal
OKRESNÍ KOMISAŘ

POMOCNÝ FARÁŘ THORVARDUR JÓNSSON byl zrovna v menší chalupě sousedící s kostelem v Breidabólstaduru, kde vyspravoval krb novými kameny, když uslyšel, jak si ve dveřích odkašlal jeho otec.

„Venku je posel z Hvammuru, Tóti, a ptá se po tobě.“

„Po mně?“ Ze samého překvapení mu vypadl kámen z ruky. Spadl na udusanou podlahu a jen o kousek minul jeho nohu. Farář Jón rozmrzele syknul, sklonil ve dveřích hlavu a jemně vystrčil Tótiho ven.

„Ano, po tobě. Čeká.“

Posel byl sluha v obnošeném plášti. Dlouze se na Tótiho zahleděl a teprve potom promluvil: „Pan farář Thorvardur Jónsson?“

„To jsem já. Zdravím vás. Tedy, jsem pomocný farář.“

Sluha pokrčil rameny. „Mám pro vás dopis od okresního komisaře, ctihodného Björna Blöndala.“ Vytáhl zpod pláště kus papíru a podal ho Tótimu. „Mám příkaz počkat, než si ho přečtete.“

Dopis byl teplý a provlhlý od toho, jak jej měl sluha pod pláštěm. Tóti rozlomil pečeť, zaznamenal, že dopis byl napsán téhož dne, posadil se na špalek na štípání dřeva přede dveřmi a pustil se do čtení.

Když Blöndalův dopis dočetl, vzhlédl a všiml si, že jej sluha pozoruje. „Nuže?“ otázal se s nadzdvíženým obočím.

„Prosím?“

„Co odpovíte okresnímu komisaři? Nemám na to celý den.“

„Mohu si promluvit s otcem?“

Sluha vzdychl. „Tak běžte.“

Tóti našel otce v *badstofě**. Pomalu rovnal příkrývky na posteli.

„Nuže?“

„Je to od okresního komisaře.“ Tóti podal otci rozevřený list a čekal, až si ho přečte. Nebyl si jistý, co má dělat.

Otec se tvářil nezúčastněně, když skládal dopis a podával mu ho zpět. Neřekl nic.

„Co mu mám říct?“ zeptal se konečně.

„Musíš se rozhodnout sám.“

„Neznám ji.“

„Ne.“

„Není z tvé farnosti?“

„Ne.“

„Proč požádala právě o mne? Vždyť jsem jen pomocný farář.“

Otec se otočil zpět k loži. „To by ses měl asi zeptat jí.“

Sluha seděl na špalku a čistil si nožem nehty.

„Tak jakou mám donést okresnímu komisaři od pana pomocného faráře odpověď?“

Tóti odpověděl dřív, než se stačil rozhodnout: „Řekněte Blöndalovi, že za Agnes Magnúsdóttir zajedu.“

Sluha vypouklil oči: „Tak o to tedy šlo?“

„Mám být jejím duchovním rádcem.“

Sluha chvíli zíral a potom se najednou rozesmál: „Dobrý bože!“ zamumlal si. „Vyberou myš, aby zkrotila kočku.“ A s tím vsedl na koně a zmizel v kopcích, zatímco Tóti bez hnutí stál a držel dopis daleko od těla, jako by se měl vznítit.

* Islandsky sednice, světnice, hlavní místnost v chalupě (pozn. překl.)

STEINA JÓNSDÓTTIR ROVNALA NA DVORKU před drnovou chalupou rodičů na hromadu vyschlý trus, když zaslechla klapot koňských kopyt. Setřela si špínu ze sukně, vstala a vyhlédla zpoza kůlny, aby lépe viděla na cestu protínající údolí. Blížil se muž v jasně rudém kabátci. Sledovala ho, jak zahýbá směrem k farmě, a zachvátila ji panika při pomyslení, že ho bude muset přivítat. Zacouvala za roh chalupy, plivla si do dlaní, aby si je očistila, a utřela si nos do rukávu. Když se vrátila na dvorek, jezdec tam už čekal.

„Dobrý den, slečno.“ Muž hleděl na Steinu a její špinavou sukni trochu pobaveně. „Vidím, že jsem vás vyrušil uprostřed domácích prací.“ Steina sledovala, jak plavně přehazuje nohu přes koně a sesedá. Na takového obra seskočil lehce. „Víte, kdo jsem?“ zadíval se na ni v očekávání, že ho pozná.

Steina zavrtěla hlavou.

„Jsem okresní komisař Björn Audunsson Blöndal.“ Zlehka se uklonil a uhladil si kabát, který, jak si Steina všimla, měl stříbrné knoflíky.

„Jste z Hvammuru,“ zamumlala.

Blöndal se trpělivě usmál. „Ano. Jsem nadřízený vašeho otce. Přijel jsem si s ním promluvit.“

„Není doma.“

Blöndal se zachmuřil. „A vaše matka Margrét?“

„Jeli na návštěvu do jižní části údolí.“

„Ach tak.“ Hleděl na ošívající se mladou ženu, která vrhla nervózní pohled do polí. Její bledou kůži narušovalo několik pih na nose a čele. Hnědé oči měla daleko od sebe a mezi předními zuby širokou mezeru. Vypadá dost nešikovně, usoudil Blöndal. Všiml si, že děvče má za nehty silné pŕlměsíčky špíny.

„Budete muset přijet později,“ navrhla nakonec Steina.

„Mohu jít alespoň dál?“

„Ach ano. Když chcete. Koně můžete přivázat sem.“ Steina se kousla do rtu, zatímco Blöndal přivazoval koně ke kůlu na dvorku. Pak se otočila a téměř vběhla do stavení.

Blöndal šel za ní. V nízkém vchodu se sehnul. „Vrátí se otec ještě dnes?“

„Ne,“ ozvala se úsečná odpověď.

„To je neblahé,“ postěžoval si Blöndal a v temné předsíni zakopl. Steina ho zavedla do *badstofy*. Od svého jmenování okresním komisařem přibral na váze a uvykl větším prostorám, které se svou rodinou obýval v Hvammuru. Postavil si dům z dováženého dřeva. Barabizny venkovanů a farmářů ho odpuzovaly a jejich stísněné místnosti z drnů, kde se vznášela oblaka prachu, mu dráždily plíce.

„Pane komisaři...“

„Okresní komisaři.“

„Promiňte, pane okresní komisaři. Maminka a *pabbi**, totiž Margrét a Jón, se vrátí až zítra. Nebo až další den. Záleží na počasí.“ Steina mu pokynula směrem k nejbližšímu konci úzké místnosti, kde šedá vlněná příkrývka sloužila jako dělicí stěna vytvářející vedle *badstofy* maličký „salon“.

„Sedněte si támhle, jestli chcete,“ řekla. „Dojdu pro sestru.“

Steinina mladší sestra Lauga Jónsdóttir plela nevelký zeleninový záhonek kousek od chalupy. Skláněla se nad prací a příjezd okresního komisaře vůbec nezaznamenala, ale sestřino volání slyšela dlouho předtím, než se Steina objevila.

„Laugo! Kde jsi? Laugo!“

Lauga vstala a otřela si špinavé ruce do zástěry. Sestře neodpověděla a trpělivě čekala, až ji běžící a o sukni zakopávající Steina spatří.

„Všude tě hledám!“ vykřikla Steina bez dechu.

* Islandsky tatínek (pozn. překl.)

„Co se ti propána stalo?“

„Je tady komisař!“

„Jaký komisař?“

„Blöndal!“

Lauga na sestru civěla. „Okresní komisař Björn Blöndal? Utri si nos, Steino, teče ti z něho.“

„Sedí v salonu.“

„Kde?“

„Vždyť víš, za plentou.“

„Tos ho tam nechala samotného?“ vytřeštila Lauga oči.

„Prosím tě, pojď tam a bav se s ním.“

Lauga se zahleděla na sestru a pak si rychle rozvázala špinavou zástěru a hodila ji do libečku. „Někdy nechápu, co se ti honí hlavou, Steino,“ zamumlala, když rychle kráčely k chalupě. „Klidně necháš člověka jako Blöndal sedět samotného v *badstofě*.“

„V salonu.“

„Jaký je v tom rozdíl? Dala jsi mu aspoň syrovátku?“

Steina poplašeně pohlédla na sestru. „Nedala jsem mu nic!“

„Steino!“ Lauga přidala do kroku. „Bude si myslet, že jsme balíci!“

Steina pozorovala, jak se sestra prodírá skrz trsy trávy. „Vždyť jsme balíci,“ zamumlala.

Lauga si rychle ošplíchla tvář a ruce a sebrala čistou zástěru děvečce Kristín, která se, sotva zaslechla cizí hlas, schovala v kuchyni. Lauga našla okresního komisaře u malého stolu v pokoji, jak si něco čte z kousku papíru. Omluvila se za nezdvořilé uvítání své sestry a nabídla mu studenou skopovou sekanou. Blöndal ji s povděkem přijal, i když s poněkud dotčeným výrazem. Zatímco jedl, Lauga stála opodál a sledovala, jak jeho masité rty hltají maso. Třeba bude *pabbi* povýšen z okresního strážníka na něco lepšího. Třeba dostane uniformu nebo